

NVE

Bakgrunn for vedtak
Ytteråa kraftverk

Høylandet kommune i Trøndelag fylke

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Tiltakshaver	Ytteråa kraftverk AS
Referanse	201401372-40
Dato	18.12.2024
Ansvarlig	Brit Torill Haugen
Saksbehandler	Håkon Berg Sundet

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Sammendrag

Hva søker Ytteråa Kraftverk AS om?

Ytteråa Kraftverk AS ønsker å utnytte deler av fallet i Ytteråa i Høylandet kommune i Trøndelag. Kraftverket er planlagt med et inntak på kote 64 og kraftstasjon på kote 2. Middelvannføringen i Ytteråa er beregnet til 1,9 m³/s. Planlagt minstevannføring er foreslått til 209 l/s i sommerperioden og 86 l/s i vinterperioden. Samla installert effekt vil være om lag 2,3 MW. Årsproduksjonen er beregnet til 6,6 GWh.

Det er i dag et eksisterende mikrokraftverk i elva. Dette har et inntak på kote 48 og kraftstasjon på kote 5. Dagens midlere kraftproduksjon er 0,9 GWh/år.

Hva mener høringspartene om tiltaket?

Saken ble først sendt på offentlig høring i 2018, og senere på begrenset høring i 2023. **Høylandet kommune** stiller seg positive til tiltaket med bakgrunn i økende energibehov og ønske om diversifisering av energiforsyningen. **Statsforvalteren i Trøndelag** ønsker blant annet at eksisterende inntaksdam fjernes og at kraftstasjonen legges høyere opp den anadrome strekningen. **Trøndelag fylkeskommune** har ingen spesielle merknader til søknaden. **Sametinget** uttaler at de forutsetter at høringsuttalelser fra Sametinget og berørte samiske rettighetshavere, og gjennomførte konsultasjoner legges til grunn i saksbehandlingen. **Vestre Namdal reinbeitedistrikt (Åarjel Njaarke)** er imot utbyggingen. Etter deres syn vil kraftverket gi for store negative konsekvenser for reindriften. **Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag** går imot omsøkt kraftverk. De gjør det med bakgrunn i at naturinngrepet ikke kan forsvares ut fra mengden strøm som kan produseres. De mener også at kartleggingen av biologisk mangfold skulle vært gjort bedre og refererer til NVE-rapport 102-2015 «Etterundersøkelser av flora og naturtyper i elver med planlagt småkraftverk» som avdekket store svakheter i opprinnelige biologiske undersøkelser ved småkraftverk.

Hvorfor gir NVE avslag?

Etter NVEs syn står ikke de negative konsekvensene ved en utbygging av Ytteråa kraftverk i et rimelig forhold til den estimerte kraftproduksjonen. Tiltakets påvirkning på reindrift, anadrom fisk og landskap er hver for seg ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet, men den samlede påvirkninger veies ikke opp av fordelene med 6,6 GWh ulønnsom energiproduksjon. NVE legger i denne forbindelse vekt på at prosjektet har svak lønnsomhet og i liten grad kan bære det samlede ulempene av tiltaket.

Innhold

BAKGRUNN FOR VEDTAK	1
SAMMENDRAG	1
1 SØKNAD.....	2
2 HØRING OG DISTRIKTSBEHANDLING	6
3 NVES VURDERING	13
4 NVES KONKLUSJON	23
5 REFERANSER	23
6 VEDLEGG	24

1 Søknad

NVE har mottatt en søknad fra Ytteråa Kraftverk AS, datert 29. august 2018, om å utnytte elva Ytteråa i Høylandet kommune, Trøndelag fylke. Det søkes om tillatelse etter vannressursloven § 8 og energiloven til å bygge og drifte Ytteråa kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer.

1.1 Hoveddata

TILSIG		Eksisterende kraftverk	Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	26,0	25,2
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	63,1	61,4
Spesifikk avrenning	l/(s · km ²)	77,2	77,2
Middelvannføring	m ³ /s	2,0	1,9
Alminnelig lavvannføring	l/s		91
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s		209
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s		86
KRAFTVERK			
Inntak	moh.	48	64
Avløp	moh.	5	2
Lengde på berørt elvestrekning	m		800
Brutto fallhøyde	m	43	62
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³		0,14
Slukeevne, maks	l/s	750	4400
Minste driftsvannføring	l/s		220
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s		209
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s		86
Tilløpsrør, diameter	mm	600	1300
Tunnel, tverrsnitt	m ²		0
Tilløpsrør, lengde	m	400	430
Borehull, lengde	m		370
Installert effekt, maks	MW	0,3	2,3
Brukstid	timer		2900

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh		2,5
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh		4,1
Produksjon, årlig middel	GWh	1,0	6,6

ØKONOMI

Utbyggingskostnad (2021)	mill.kr		32,5
Utbyggingspris (2021)	kr/kWh		4,92

1.2 Elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	2,3
Spennning	kV	6,9

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	2,4
Omsetning	kV/kV	6,9/22

NETTILKNYTNING (kraftledninger/kabler)

Lengde	km	0,1
Nominell spenning	kV	22
Tilknytningsløsning		Jordkabel

1.3 Om søker

Tiltakshaver for Ytteråa kraftverk er Ytteråa Kraftverk AS, som eies av Blåfall Utvikling AS. Blåfall Utvikling er totalleverandør for bygging og drift av småkraftverk.

Ytteråa kraftverk AS ønsker i samarbeid med grunneier å bygge et småkraftverk i elva Ytteråa i Høylandet kommune i Trøndelag.

1.4 Beskrivelse av området

Ytteråa munner ut i fjorden Innerfolda. Ytteråa har sitt utspring fra Kjøringsvassfjellet (806 moh.) som ligger sør i nedbørfeltet til Ytteråa og Reinbærlifjellet (451 moh.) som ligger vest i nedbørfeltet til Ytteråa. I øst utgjør Langfjella (335 moh.) vannskillet mot Bjøråa. I nord utgjør Fesundhøgda (299 moh.) og Jonenghaugen (233 moh.) vannskillet mot nabofeltet.

Ytteråa består av flere elvestrenger som løper sammen før utløpet i Innerfolda. Det er ingen overføringer ut eller inn av det naturlige feltet til Ytteråa. I øvre del av nedbørfeltet er det bart fjell med stedvis tynt dekke med noen mindre tjern/innsjøer inimellom. Tregrensen i området er ved om lag 400 moh.

Ytteråa er nordvendt. Ytteråa renner både i stryk/småfusser og i roligere partier. Det ble på befarings ikke observert noe fossesprut, men ved store vannføringer er det mulig dette forekommer. Bunnsubstratet i Ytteråa er stein og fjell, og i det nederste partiet er berget blankskurt av isgang.

Oppstrøms planlagt inntaksområde renner elva svært rolig mellom granskog og beitemark. Ved inntaksområde faller elva noe (om lag 10 høydemeter fordelt på om lag 350 meter) ned til eksisterende dam. Like oppstrøms eksisterende dam står elva rolig som et resultat av oppdemmingen. Nedstrøms dammen, renner elva i stryk og småfusser ned til eksisterende kraftstasjon. Fra eksisterende kraftstasjon ved om lag kote 5, og ut i Follafjorden renner elva relativt rolig.

Det eksisterende kraftverket i Ytteråa ble etablert i 2001/2002. Det var da også planer om industrietablering på området mellom kraftstasjon og fylkesvei 17. Planene innbefattet bl.a. etablering av kveite- og hvitfiskanlegg. Disse planene ble ikke iverksatt. Det eksisterende anlegget er i drift og tiltakshaver vurderer å beholde det slik at det står og drifte på flomvannføringer.

Fra fylkesvei 17 går det en skogsbilvei inn til eksisterende kraftstasjon og videre opp til eksisterende dam. I tillegg til inngrep som dam, kraftstasjon og vei, er elva kanalisert med stein.

1.5 Teknisk plan

1.5.1 Inntak

Det planlegges å bygge ny betongdam med størrelse 4 m x 15 m (høyde x lengde). Toppen på dammen vil være på om lag kote 64. Totalt damvolum vurderes til om lag 4000 m³, og det er ikke planer om å demme ned skogsmark. Inntaket vil ligge på minimum 2 meters dybde for å unngå luftinnblanding og isproblemer. Inntaket vil bli utstyrt med inntaksrist og stengeanordning.

1.5.2 Vannvei

Totalt sett vil lengden på vannveien bli 800 m og indre rørdiameter 1300 mm. I opprinnelig søknad var vannveien planlagt i sin helhet som nedgravde rør på østre side av Ytteråa, i samme trasé som eksisterende rørgate. I planendringssøknad fra 2021 beskrives en ny teknisk løsning der hele strekningen fra eksisterende dam til omsøkt ny dam utføres som sjakt i fjell. Sjakten planlegges boret fra området ved eksisterende dam og oppover til nytt inntak. Total lengde på sjakten blir om lag 370 meter.

Ryddebelte på rørtraseen vil bli omtrent 25 m i anleggsfasen, men etter endt anleggsfase vil traseen kun utgjøre en bredde på 2,5 m.

1.5.3 Kraftstasjon

Det er planlagt en ny kraftstasjon i dagen omtrent 60 m nedenfor dagens kraftstasjon (på kote 3). Nivå undervann anslås til om lag kote 2. Bygning blir i hovedsak seende ut som i dag med areal på 45 m² (9 x 5 meter). Det blir saltak og trepanel. Det er forutsatt støydempende tiltak i stasjonen.

1.5.4 Nettilknytning

Områdekonsesjonær er Tensio AS. Det er kapasitetsproblemer i distribusjonsnettet for elektrisitet, og det er dermed en potensiell konflikt med pågående konsesjonssak Bjøråa kraftverk angående tilgjengelig nettkapasitet i området. Søker har vært i kontakt med Tensio, og konklusjonen er at det i dag kun er kapasitet i nettet til ett kraftverk. En eventuell tilknytning av flere kraftverk vil kreve oppgradering av nettet. Kostnaden for oppgradering er beregnet til 3 til 4 millioner kroner av Tensio i 2023.

1.5.5 Veier

I planendringssøknaden fra 2021 er det søkt om en alternativ adkomst til inntaket. I anleggsperioden vil det bli etablert en anleggsvei fra eksisterende vei sørvest for planlagt inntak for å ha adkomst til inntaket. Lengde på veien blir om lag 330 meter. Etter anleggsperioden vil adkomstveien til inntaket delvis revegeteres, men holdes åpen for tilsyn på dammen med egnet kjøretøy. Standard på veien i driftsfasen blir tilsvarende traktorvei.

Bredde på ny vei vil bli 2,5 meter. Nødvendig ryddebelte for ny vei utgjør i størrelsesorden 10 meter.

1.5.6 Massetak og deponi

Det planlegges å bruke overskuddsmasse til å bygge ny vei og utbedre eksisterende vei. Dette gjelder også Statskog sin nye skogsvei på vestre side av elva. Det vil bli deponert masser på tomt for kraftstasjon og for å etablere gårdsplass ved kraftstasjon. Statens vegvesen benytter i dag dette området som deponiplass. Tiltakshaver ønsker å arrondere hele området slik at det vil fremstå bedre enn det er i dag.

1.5.7 Arealbruk

I søknaden har søker oppgitt følgende arealbruk i anleggs- og i driftsperioden:

Inngrep	Midlertidig arealbehov (daa.)	Permanent arealbehov (daa.)	Merknader
Rørgate/tunnel (vannvei)	20	2,0	Arealbehov basert på opprinnelig søknad
Veier	3,5	1	
Kraftstasjonsområde	0,5	0,5	
Massetak/deponi	2,0	0	
Nettilknytning	0,05	0	Jordkabel
Sum	26,05	21,5	

1.6 Forholdet til offentlige planer

1.6.1 Kommunale planer

I kommuneplanen til Høylandet ligger den delen av Ytteråa som søknaden omhandler, med arealformålet LNRF (LNRF areal for nødvendige tiltak for landbruk og reindrift og gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag).

I Ytteråas deltaområde er det regulert inn en reguleringsplan med formålet industri («Reguleringsplan for Ytteråa fiskeoppdrett», plan-ID: 200101, vedtaksdato: 28. juni 2001).

1.6.2 Regional vannforvaltningsplan

I Vann-nett er Ytteråa delt i to vannforekomster (søknaden vil påvirke også de nedre delene av den «øvre» vannforekomsten):

- Ytteråa (142-23-R): Er en sterkt modifisert vannforekomst. Miljøtilstanden er godt økologisk potensial. Det samme er miljømålet. Det er hydrologiske endringer, grunnet i vannkraft, som er årsaken til at dette vassdraget er karakterisert som en SMVF.
- Ytteråa – øvre del (142-51-R): Denne delen av vassdraget har god miljøtilstand, det samme er miljømålet. Det er ikke registrert noen påvirkninger her.

1.6.3 Eventuelle fylkesvise eller kommunale planer for småkraftverk

Det foreligger flere fylkesdelplaner som omhandler mål og strategier for utbygging av småkraftverk i fylket. Disse planene omhandler i hovedsak mål og strategier for å gjennomføre en regional politikk til beste for Trøndelag.

2 Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er behandlet parallelt med søknad om kraftverk i nabovassdraget Bjøråa. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 25. oktober 2018 sammen med representanter for søkeren og flere av høringspartene. De innkomne høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Søknaden ble sendt på begrenset høring i 2023 til de som hadde uttalt seg ved forrige høringsrunde, samt kommunen og Statsforvalteren. Det er kommet inn tre tilleggsuttalelser.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

2.1.1 Høringsuttalelser – ordinær høring

NVE mottok følgende høringsuttalelser ved den offentlige høringsrunden:

Statsforvalteren i Trøndelag (tidligere **Fylkesmannen i Trøndelag**) sin uttalelse ble ikke registrert inn til NVE i forbindelse med den opprinnelige høringen. Da vi sendte saken ut på begrenset høring i 2023 oppdaget vi dette, og fikk uttalelsen oversendt på nytt. Fylkesmannens opprinnelige uttaler følgende i brev til NVE den 18. oktober 2018:

Vi viser til deres brev av 7.9.2018 samt til søknad fra Ytteråa kraftverk AS, datert 29.08.2018, om tillatelse til å bygge om/utvide Ytteråa kraftverk i Høylandet kommune.

Saksopplysninger

Ytteråa kraftverk AS søker om ombygging/utvidelse av eksisterende kraftverk i Ytteråa. Prosjektet er ikke planlagt med reguleringsmagasin, men med inntaksbasseng lengre oppe i vassdraget. Kraftverket vil utnytte et fall på 62 meter med inntak ved kote 64, og utløp ved kote 2. Nedbørfeltet utgjør om lag 25.2 km² og middelvann-føringa er beregnet til 1.95 m³/s. Planlagt minstevannføring vil være 209 l/s i sommerperioden og 86 l/s i vinterperioden. Samla installert effekt vil være om lag 2.3 MW. Årsproduksjonen er beregnet til 6.6 GWh. Det legges nytt GRP-rør i nedgravd rørtrasé fra inntak til kraftstasjon på østre side av elva, i samme trasé som dagens rørledning. Lengde på vannvei utgjør 800 meter. Det planlegges å benytte eksisterende bil- og anleggsveier for anleggsarbeider samt forlengelse av vei på 350 meter opp til inntaksdam.

Reindriftsavdelingen

Tiltaket ligger innenfor beiteområdet til Åarjel Njaarke sijte. Ytteråa renner ut i Innerfolda, som markerer distriktsgrensen for Åarjel Njaarke sijte. Åarjel Njaarke sijte driver i to atskilte sijter (driftsgrupper) i deler av året, og det er Meatelen sijte (Meidalsgruppen) som har reinbeite i dette området.

Innledningsvis mener vi tiltakshaver burde opprettet kontakt direkte med reindriften som rettighetshaver i forbindelse med informasjonshenting i søknadsarbeidet. Det er reindriften selv som sitter med detaljkunnskapen om de enkelte områdene. Arealbrukskartene er for Åarjel Njaarke sijte ikke oppdatert siden tidlig på 90-tallet og kan derfor være noe misvisende for enkelte områder.

Reindriften arealbrukskart viser at tiltaket ikke berører særverdiområder (flyttleier, parringsland, kalvingsland, luftingsområder eller gjerdeanlegg mv.) eller minimumsbeite for Meatelen sijte. Topografien i områder begrenser framkommeligheten, og området har dermed trolig middels/ lav verdi som reinbeite. Ut fra tilgjengelig informasjon vurderer vi at omsøkte konsesjon ikke får vesentlige konsekvenser for reindriften.

Reindriftsavdelingen forutsetter at tiltakshaver oppretter kontakt med reinbeitedistriktet for å unngå unødige forstyrrelser i anleggsperioden. Tilpassing av anleggsperioden må inngå som et vilkår i en evt. konsesjon.

Klima- og miljøavdelingen

Omsøkt tiltak innebærer en opprusting og utvidelse av et eksisterende vannkraftanlegg som tidligere ikke er vurdert etter vannressursloven. Klima- og miljøavdelingen har ikke vært på befaring i forbindelse med søknaden.

Ytteråa er anadrom og laks- og sjøaureførende om lag 280 meter ifølge Miljødirektoratets kartinnsynsløsning naturbase. Når det skal etableres et nytt kraftverk, må dette lokaliseres oppstrøms anadrom strekning.

Klima- og miljøavdelingen har tidligere observert fravær av minstevannføring til Ytteråa. Et vilkår om minstevannføring vil være viktig for landskapsopplevelse samt for å opprettholde en bestand av stasjonær og anadrom ørret, insektfauna og luftfuktighet langs vannstrengen.

En eventuell konsesjon må inneholde en tekst som sikrer mot uheldig støy når kraftverk etableres. Med det vil støykravene bli bindende, og et brudd på dem vil være et brudd på konsesjonen. Fylkesmannen foreslår at NVE tar inn følgende standardtekst i sine konsesjoner: «Konsesjonshaver plikter at all aktivitet knyttet til Ytteråa kraftverk skal forholde seg til gjeldende støygrenser gitt i T-1442 Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging.

Saken må ellers vurderes etter naturmangfoldlovens prinsipper i § 8-12 og vannforskriften § 12. Vurderingene skal framgå av vedtaket.

Trøndelag fylkeskommune uttaler følgende i brev til NVE den 3. oktober 2018 at de ikke har ingen spesielle merknader til søknaden.

Sametinget uttaler følgende i et brev til NVE den 24. oktober 2018:

Sametinget mener at vedtak, og eventuell bygging av de omsøkte tiltakene, må skje i dialog og samforståelse med den berørte samiske reindriften i området.

Sametinget ber om at det gjennomføres konsultasjoner mellom NVE og Sametinget om tiltakene. Vi ber samtidig om at NVE forespør den berørte reindriften i området om de ønsker konsultasjoner om tiltakene.

Sametinget har ingen kulturminnefaglige merknader til tiltakene det søkes om.

Direktoratet for mineralforvaltning skriver i et brev til NVE den 2. oktober 2018 at de ikke har noen kommentarer til at det gis tillatelse til bygging.

Vestre Namdal reinbeitedistrikt skriver i brev til NVE den 10. oktober 2018:

Meatelen Sijte (MS) er den driftsgruppen i Åarjel Njaarke (Vestre Namdal reinbeitedistrikt) som blir berørt av utbyggingen. Det er sendt en nærmest identisk høringsuttalelse for Bjøråa kraftverk.

NVE har i lignende saker lagt ut slike saker samlet, slik at det blir lettere å vurdere samlet belastning og sumvirkninger av tiltakene. MS vil spesielt kommentere konsesjonssøknadens avsnitt 3.11 reindrift. Tiltakshaver konkluderer med at inngrepet har liten negativ virkning for reindriften. Området er imidlertid vanskelig framkommelig. Og det vurderes som lite sannsynlig at rein bruker det i særlig stor grad, uten at reindriften i dette tilfellet er kontaktet i hele tatt.

MS har bruksrettigheter i området. Dette innebærer at utbygger skal lage en avtale med MS i henhold til Gr.I § 108, Reindriften § 63 og prinsippet om «Fritt forutgående og informert samtykke», som er fastlagt gjennom både FN`s erklæring om urfolks rettigheter og ILO 169.

Tiltaket må vurderes for konsekvenser for reindriften, først og fremst med hensyn til ulemper på beite og ferdsel men også på økonomiske konsekvenser. Da først har MS tilstrekkelig informasjon til å gi et faglig begrunnet svar.

Konsekvenser av utbygging:

Det planlagte kraftverket vil medføre en rekke negative konsekvenser. Faktorer av betydning.

- Tap av beiteland – tap av bæreevne.
- Begrenser vår, høst og vinterbeite.
- Foringe naturlige trekk.
- Redusert produksjon og produktivitet.
- Økt rovvilttap ved at dyrene presses sammen og hindres i deres naturlige trekk.
- Økt ferdsel og forstyrrelser i utmarka.

Inngrepet vil ha direkte negative effekter ved forstyrrelse av enkeltdyr, og regionale negative effekter ved forstyrrelse av hele flokken og driftsmønsteret, samt at det også vil ha kumulative effekter som på sikt vil forringe driftsmønster og økonomi.

Dagens temakart om reindrift har vesentlige feil og mangler og har dermed begrenset verdi som grunnlagsdokument. Ofte blir de av tiltakshavere tolket til vinning for eget beste.

Foreløpig vurdering av det planlagte kraftverket: - Usikker isforhold i inntaksdam kan føre til ulykker ved at rein drukner. - Rørgate og adkomstvei opp til inntaksdam vil danne en barriere effekt og endre reinens trekk og beitemønster. Dette kan også medføre at det dannes en ny transportåre for reinen som da trekker ned fra dalsidene og utsettes for økt risiko for påkjørsler. Ms er bekymret for økt veibygging i urørte områder da dette erfaringsmessig medfører økt ferdsel og tilrettelagt turisme. - Kraftstasjonen vil ved tiltenkt plassering ikke være til hinder for reindriften. - Kraftlinje/Kabel med nettilknytning vil ikke være til hinder for reindriften.

Konklusjon: Meatelen Sijte varsler at vi er imot utbygging av Ytteråa Kraftverk. Det vil gi for store negative konsekvenser for reindriften.

Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag skriver i et brev til NVE den 19. oktober 2018:

Naturvernforbundet vil gå mot utbygging av de to omsøkte kraftverk i Høylandet kommune. Vi gjør dette på bakgrunn av at naturinngrepene ikke kan forsvares utfra mengden strøm som bli produsert.

Videre mener vi det burde vært gjort en bedre kartlegging med tanke på naturmangfold og at en slik tilleggsutredning bør være på plass før man fatter en beslutning. Vi vil også uttrykke vår støtte til reindrifta i området som vi er kjent har gått mot begge utbyggingene.

1. Naturinngrep vurdert mot produsert kraft

Vi anerkjenner at kraftproduksjon vil føre til naturinngrep, men man må hele tiden vurdere dette opp mot omfanget av naturinngrepene. Spesielt utbyggingen av Bjøråa vil føre til inngrep i de prioriterte naturtypene Bekkekløft og bergvegg (av B-verdi), og Fossesprøytzone. Den samlede årlige produksjonen på disse kraftverkene vil være på henholdsvis 6,6 og 7,2 gwh. Dette kan etter vår mening ikke forsvare de inngrepene som kraftutbyggingene medfører.

2. Manglende kartlegging

Slik vi tolker den biologiske kartlegginga kan den ikke med sikkerhet si om truede arter vil bli berørt av en utbygging. At det ikke er registrert truede arter der, eller at det ikke er gjort funn er ikke noe bevis for at det ikke finnes i området. For kartlegginga av Bjøråa står det da også «Det anses imidlertid å være et visst potensial for slike arter i tilknytning til elva, spesielt i naturtypene bekkekløft og bergvegg og fossesprøytzone.»

NVE-rapport 102-2015 "Etterundersøkelser av flora og naturtyper i elver med planlagt småkraftutbygging" avdekker store svakheter i opprinnelige biologiske undersøkelser ved småkraftverk. Naturvernforbundet har da også ved flere anledninger gjennomført tilleggsundersøkelser som har funnet naturverdier som ikke var registrert i den opprinnelige kartlegging. Vi anmoder derfor at NVE gjennomfører en slik tilleggskartlegging av det biologiske mangfoldet før man fatter en endelig beslutning.

3. Sørsamiske reindrifta Den sørsamiske reindrifta er svært presset, blant annet som en følge av inngrep knyttet til kraftproduksjon. Når reindrifta selv uttrykker så stor bekymring som de gjør i sine uttalelser bør det vær grunn nok i seg selv til å ikke gi konsesjon.

2.1.2 Begrenset høring

Siden konsesjonssøknadene hadde ligget lenge hos NVE, og at det hadde kommet en endring i konsesjonssøknaden siden den opprinnelige høringen, sendte vi den 14. august 2023 konsesjonssøknaden ut på en begrenset høring (til kommunen, Statsforvalter, Sametinget, fylkeskommunen og de øvrige som hadde uttalt seg til saken tidligere). Vi mottok følgende nye uttalelser:

Høylandet kommune uttaler følgende i brev til NVE den 7. mars 2024:

Etter grundig vurdering av søknaden og hensynet til både lokale og regionale forhold, ønsker kommunen å uttrykke sin støtte til prosjektet. Økende energibehov i området, kombinert med begrensede tilgjengelige ressurser, gjør det nødvendig å utforske alternative energikilder. Et nytt vannkraftverk vil bidra til å diversifisere energiforsyningen og sikre en stabil og pålitelig kraftforsyning i regionen.

Vi anerkjenner betydningen av å balansere økonomiske, miljømessige og sosiale hensyn i utviklingen av slike prosjekter. Kommunen forventer at tiltakene for å minimere miljømessige påvirkninger blir grundig vurdert og gjennomført i samsvar med gjeldende regelverk og beste praksis. Vi oppfordrer søkeren til å fortsette sitt samarbeid med relevante interessenter og lokale myndigheter for å sikre at alle bekymringer og interesser blir ivaretatt på en forsvarlig måte.

Videre vil etableringen av et vannkraftverk potensielt kunne generere positive ringvirkninger for lokalsamfunnet, inkludert muligheter for sysselsetting og økt inntekt gjennom skatter og avgifter. Kommunen ser derfor positivt på prosjektets potensial til å bidra til en bærekraftig økonomisk utvikling i regionen.

Med respekt for ovennevnte betraktninger, støtter Høylandet kommune at det gis konsesjon til Ytteråa kraftverk, under de vilkår og betingelser som anses nødvendige for å sikre en forsvarlig og ansvarlig gjennomføring av prosjektet.

Statsforvalteren i Trøndelag uttaler følgende i brev til NVE den 6. september 2023:

Vi viser til epost av 14.8.2023 fra deres Håkon Berg Sundet, der vi gis anledning til å fremme høringsuttalelse i en vassdragskonsesjonssak; Ytteråa kraftverk i Høylandet. Det vises også til epost fra Norsk Vannkraft av 20.12.2021, der en alternativ utbyggingsløsning mellom gammelt og nytt vanninntak foreslås, der denne strekningen utføres som sjakt i fjell.

Omsøkt tiltak innebærer opprusting og utvidelse av et eksisterende vannkraftanlegg som ikke tidligere er vurdert etter vannressursloven. Det opplyses at det eksisterende anlegget er i drift og at tiltaksholder vurderer å beholde dette, for å drifte det på flomvannføring.

Klima og miljø

Klima- og miljøavdelingen deltok ikke på en felles befaringsreise som ble gjennomført i 2018, og vi har ikke gitt høringsuttalelse i denne saken tidligere.

Ytteråa er anadrom til en foss om lag 250 meter opp i elva. I henhold til søknaden planlegges nytt vassinntak > 300 meter oppstrøms eksisterende vassinntak, samt at kraftverket ønskes flyttet nedstrøms, til nederst i elva, på kote 3 nesten ned til fv. 17.

Vi ser samfunnsnytt av å ruste opp et eksisterende vannkraftanlegg i et vassdrag som alt er påvirket av vannkraftproduksjon, og at økt fallhøyde vil gi økt kraftproduksjon. Disse hensyn må avveies i forhold til ytre miljø-verdiene i vassdraget.

Langfjelldalen–Holmdalen naturreservat på > 14 km² er etablert langs Ytteråavassdraget oppstrøms vassinntaket, og flere MIS-figurer (Miljøregistreringer i skog) finnes her, noe som dokumenter betydelige naturverdier i nedbørfeltet.

Det synes positivt at vannveien fra det nye inntaket etableres som sjakt i fjell. Ut fra prinsippet om helhetlig vannforvaltning mener vi at det gamle vassinntaket/terskelen i elva bør fjernes, og at vassdragsnaturen så langt som mulig må tilbakeføres dersom nytt vassinntak/demning tillates lengre oppstrøms i vassdraget.

Den gamle inntaksdammen vil, om den blir stående, representere en «unødvendig» barriere for vannlevende organismer. Om det gamle vassinntaket blir stående, omfattes dette da av evt. vilkår i konsesjonen? Kan det bli slik at minstevassføring gitt for nytt vassinntak kan tas inn til kraftstasjonen via det gamle vassinntaket? Ett vassinntak og en kraftstasjon vil gi mer ryddige og oversiktlige forhold, og innebære mindre naturinngrep.

Flytting av kraftstasjonen lengre nedstrøms vil medføre redusert vassføring også på den anadrome strekningen. Gyte/produksjonsmulighetene for laksefisk vil bli forringet når vannføringen reduseres. Det bør vurderes om kraftverket kan lokaliseres oppstrøms anadrom strekning, evt. lengre oppe på den anadrome strekningen.

Minstevannføring må slippes for å ivareta biologisk mangfold på strekningen mellom vanninntaket og kraftstasjonen, som med endret lokalisering av kraftstasjonen vil omfatte omtrent hele den anadrome strekningen.

Eventuell konsesjon bør inneholde en tekst som sikrer uheldig støy når kraftverk etableres. Slik vil støykravene være bindende, og brudd på disse innebærer brudd på konsesjonen. Statsforvalteren foreslår at NVE tar inn følgende standardtekst i sine konsesjoner: «Virksomhet/konsesjonshaver plikter at all aktivitet knyttet til Ytteråa kraftverk skal forholde seg til gjeldende støygrenser gitt i T-1442 Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging».

Saken må ellers vurderes etter naturmangfoldlovens prinsipper § 8-12, og vannforskriften § 4 og 12. Vurderingene skal framgå av vedtaket.

Reindrift

Vi har ingen reindriftsfaglige merknader til saken

Sametinget uttaler følgende i e-post til NVE den 22. august 2023:

Vi viser til Deres (NVEs) e-post av 14. august 2023.

Dere skriver i e-posten at «Vi har uttalelsene deres fra 2018, og vil legge disse til grunn for vårt videre arbeid, men vi ønsker å høre fra dere dersom det er nye forhold som dere tenker er relevante for konsesjonsspørsmålet.»

Det ble gjennomført konsultasjoner, om konsesjonssøknader om Bjøråa kraftverk og Ytteråa kraftverk, mellom NVE og Sametinget 09.01.2020, og mellom NVE og Vestre Namdal reinbeitedistrikt 14.02.2020. Fra Sametingets side forutsetter vi at høringsuttalelser fra Sametinget og berørte samiske rettighetshavere, og gjennomførte konsultasjoner med Sametinget og berørte samiske rettighetshavere, legges til grunn i saksbehandlingen.

2.1.3 Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker kommenterte felles på høringsuttalelsene som kom inn til Bjøråa og Ytteråa i en e-post til NVE den 9. mai 2019:

Vi har sett på høringsuttalelsene og fant at det ikke var noe vi kunne kommentere. Det var svært få uttalelser og det tolker vi som at tiltaket er lite konfliktfylt.

To negative uttalelser:

- Reindriftnæringa.
- Naturvernforbundet.

Ad. Reindriftnæringa: Vi tolker følgende nedenstående tekst slik at næringa ikke gir en faglig begrunna uttalelse uten at det lages en konsekvensutredning.

"Tiltaket må vurderes for konsekvenser for reindriften, først og fremst med hensyn til ulemper på beite og ferdsel men også på økonomiske konsekvenser. Da først har MS tilstrekkelig informasjon til å gi et faglig begrunnet svar."

Kommentar:

Tiltakshaver mener det må være opp til NVE/myndighetene å instruere oss på dette.

Forøvrig har næringa til tross for manglende konsekvensanalyse fremført en rekke synspunkt på tiltaket der det blir pekt på en rekke negative konsekvenser for reindriften. Denne opplistingen minner om "klipp og lim", og vi finner det vanskelig å kommentere dette på en fornuftig måte.

Eksempel:

"Åpen fjellgrøft/skjæring og rørgate vil danne en barriere effekt og endre reinens trekk og beitemønster. Dette kan også medføre at det dannes en ny transportåre for reinen som da trekker ned fra dalsidene og utsettes for økt risiko for påkjørsler."

Det er ikke planlagt åpen skjæring og rørgate. Tiltakshaver og grunneier kan også vanskelig se hvilke dalsider reines skal trekke ned fra.

Ad. Naturvernforbundet:

Forbundet ber om en ny biologisk rapport om bl.a. bekkekløft.

Kommentar:

Sweco har utarbeidet foreliggende biorapport. De kan ikke se noen grunn til at deres arbeid skal underkjennes. Fylkesmannens miljøavdeling har ingen kommentarer og tiltakshaver kan ikke se at det er behov for flere rapporter.

Søker har kommentert høringsuttalelsene til den begrensede høringen i en e-post til NVE den 23. oktober 2023.

Kommentar til høringsuttalelse fra Statsforvalteren

Statsforvalteren i Trøndelag skriver at Ytteråa er anadrom på de nederste 250 meterne, og at det bør vurderes å flytte kraftstasjonen oppstrøms anadrom strekning eller lengre opp på anadrom strekning.

Kommentar: Det vises til biologisk mangfoldrapport fra konsesjonssøknaden for Ytteråa kraftverk. I rapporten er det beskrevet et mulig vandringshinder for fisk rett oppstrøms planlagt kraftstasjon. Det er også gjennomført el-fiske på den aktuelle strekningen av Ytteråa, og tettheten av ørret er vurdert som svært lav. Vi vurderer derfor at den valgte plasseringen av kraftstasjonen i liten grad vil påvirke temaet anadrom fisk. Hvis NVE mener at kraftstasjonen bør flyttes lenger opp i elva, vil vi forholde oss til det. Det er teknisk mulig å flytte kraftstasjonen lenger opp, men det vil gjøre prosjektet noe mindre lønnsomt. Eksakt plassering av kraftstasjon bør avklares i detaljplan for miljø og landskap.

Statsforvalteren i Trøndelag skriver at den eksisterende dammen bør fjernes dersom nytt inntak tillates lenger oppstrøms i vassdraget.

Kommentar: Tiltakshaver vil rette seg etter de vilkårene som blir satt av NVE. Hvis det eksisterende kraftverket skal beholdes, og driftes på flomvannføringer, må naturligvis dammen bli stående der den er. Hvis det blir et vilkår om å rive det eksisterende anlegget, vil vi rette oss etter dette.

Fylkesmannens opprinnelige høringsuttalelse inngikk ikke i noen av oversendelsene til søker. Dette fordi uttalelsen aldri ble registrert inn hos NVE. Etter å ha etterlyst den, mottok NVE den 27.11.2023. Statsforvalterens siste uttalelse oppsummerer begge, og vi vurderer derfor at søker har uttalt seg på de vesentligste punktene i begge uttalelsene.

2.2 Tilleggsopplysninger

2.2.1 Konsultasjon

NVE har gjennomført konsultasjonsmøter med Sametinget og reinbeitedistriktet. Det foreligger referat fra begge møtene. Møtene tar for seg gjennomføring av både Bjøråa og Ytteråa kraftverk.

Konsultasjon med Sametinget

Konsultasjonen mellom Sametinget og NVE ble avholdt den 9. januar 2020. Sametinget kunne ikke gi tilslutning til tiltaket, og mente fortsatt at NVE bør forespørre reinbeitedistriktet om de ønsker et konsultasjonsmøte. Videre ønsket de at NVE foretar en samlet vurdering av belastningen i området for reindriften.

Konsultasjon med Vestre Namdal reinbeitedistrikt

Den 14. februar 2020 ble det gjennomført konsultasjon med reinbeitedistriktet. Konsultasjonen tok opp begge konsesjonssøknadene som da forelå: Ytteråa og Bjøråa kraftverk.

Om Ytteråa sier protokollen følgende:

Reinbeitedistriktet informerte om en viktig trekk-/drivvei ved inntaket. Et eventuelt inntak og vei dit, vil kunne påvirke dette negativt. Rein vil da også kunne følge vannveien ned til fylkesvei og med fare for påkjørsler.

NVE informerte om at prosjektet vil kunne føre til svært omfattende terrenginngrep og er også av den oppfatning at omsøkt prosjekt vil påvirke reinbeitedistriktet negativt.

Konklusjonen fra møtet var følgende:

NVE mener at Ytteråa kraftverk vil gi for store konsekvenser samlet for reindrift og landskap. For Bjøråa kan det gis konsesjon med vilkår som ivaretar reindriften på en god måte. Vestre Namdal reinbeitedistrikt er enig i konklusjonen.

2.2.2 Planendring

NVE mottok den 20. desember 2021 en planendring fra søker om oppdatert teknisk løsning for Ytteråa kraftverk. I e-posten skriver tiltakshaver følgende:

Vi ser at en adkomstvei til inntaket langs vannveien vil føre til relativt store terrenginngrep. Det er sidebratt og mye fjell i området. Vi foreslår derfor en alternativ utbyggingsløsning der hele strekningen fra eksisterende dam til omsøkt ny dam utføres som sjakt i fjell. På denne måten blir det minimalt med terrenginngrep. Sjakten planlegges boret fra området ved eksisterende dam og oppover til nytt inntak. Det er nok plass til borerigg uten større terrenginngrep. Total lengde på sjakten blir om lag 370 meter. Adkomst til inntaket i anleggsperioden løses ved å etablere en anleggsvei fra eksisterende vei sørvest for planlagt inntak. Lengde på veien blir om lag 330 meter. Denne strekningen er mindre sidebratt, og det er løsmasser på hele strekningen. Vei kan da etableres med minimalt med sprengning. Stigningen på veien blir tilnærmet null.

Etter anleggsperioden vil adkomstveien til inntaket delvis revegeteres, men holdes åpen for tilsyn på dammen med egnet kjøretøy. Standard på veien i driftsfasen blir tilsvarende traktorvei. Inntaksløsning er uendret fra opprinnelig søknad. Det er løsningen som er beskrevet i denne e-posten som prioriteres, fordi boreteknologi de siste årene har blitt mer tilgjengelig og konkurransedyktig, og alternativet med nedgravd rørgate og adkomstvei i nordøstlig retning medfører store terrenginngrep med påfølgende byggekostnader og usikkerhet.

3 NVEs vurdering

Det er et eksisterende mikrokraftverk i Ytteråa i dag. Det omsøkte kraftverket vil utvide fallet i begge retninger.

Det er en pågående konsesjonssøknad til behandling i nabovassdraget til Ytteråa. Bjøråa kraftverk ligger om lag 2 km øst for Ytteråa. Søknadene vil bli vurdert i sammenheng på grunn av samlet belastning og kapasitetsproblemer i nettet. Distribusjonsnettet har i dag kun plass til ett kraftverk i nettet. En eventuell tilknytning av flere kraftverk vil kreve oppgradering av nettet. Kostnaden for oppgradering er beregnet til 3 til 4 millioner kroner av Tensio i 2023.

3.1 Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 25,2 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 1,9 m³/s. Effektiv innsjøprosent er på 0,2 %, og nedbørfeltet har en brendel på 0 %. Vassdraget har dominerende vårflokker, det kan også forekomme mindre flokker om høsten. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren og våren før snøsmeltingen. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 209 og 86 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 91 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 4,4 m³/s og minste driftsvannføring 0,22 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring tilsvarende 5-

persentileen for sommer (1. mai til 30. september) og vinter (1. oktober til 30. april). Ifølge søknaden vil dette medføre at 75 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

De store flomvannføringene blir i mindre grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 40 dager i et middels vått år. I 58 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Restfeltet mellom inntaket og kraftstasjonen bidrar med om lag 20 l/s gjennom året.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

3.2 Prissatte virkninger

Med bakgrunn i de hydrologiske dataene som er lagt frem i søknaden, har søker beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Ytteråa kraftverk til omtrent 6,6 GWh/år fordelt på 2,5 GWh vinterproduksjon og 4,1 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 37,5 millioner kroner (2023-tall), noe som gir en utbyggingspris på 6,3 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har lagt søkers kostnads- og produksjonsanslag til grunn for vurderingen. NVE har beregnet kostnadene ut ifra NVEs «Kostnadsgrunnlag for små vannkraftanlegg (<10 MW)» med prisnivå per 1. januar 2023. Basert på dette, kommer kostnaden på 40,0 millioner kroner, mot 37,5 millioner kroner som er søkers siste kostnadsestimat. Forskjellen er innenfor usikkerheten for en slik beregning (+/- 20 %).

NVE har beregnet netto nåverdi og nyttekostnadsbrøk for prosjektet (Figur 1). Nåverdiberegningen er basert på oppgitte utbyggingskostnader fra søker, typiske driftskostnader (5 øre/kWh), forventet middelproduksjon og et utfallsrom for kraftprisen slik den er modellert i NVEs langsiktige kraftmarkedsanalyse for 2023. Økonomisk levetid er satt til 40 år og kalkulasjonsrenten til seks prosent. Nyttetekostnadsbrøk er netto nåverdi delt på investeringskostnader og driftskostnader over levetiden. Brøken kan brukes til å sammenligne nåverdien til prosjekter av ulik størrelse.

Anleggsbidrag for eventuelle nettoppgraderinger på 4 millioner kroner estimert av Tensio (2023-kroner) er ikke inkludert i søkers estimat, men lagt til i NVEs beregning.

Tabell 1: Beregnet netto nåverdi og nyttekostnadsbrøk for Ytteråa kraftverk ved høy- og lavkostnad (+/- 20 %) og lav, basis og høy prisbane.

Prissatt beslutningsgrunnlag	lavkostnad	basis	høykostnad
Spesifikk utbyggingskostnad (kr/kWh)	5,03	6,29	7,55
LCOE (øre/kWh)	38	47	55

	Kostnadssensitiviteter				
	lavkostnad	Basis	høykostnad		
Nettonåverdi (millioner kroner)	-12	-20	-29	lavpris	Inntektssensitiviteter
Nyttekostnadsbrøk	0,31	-0,44	-0,52		
Nettonåverdi (millioner kroner)	7,1	-1	-9	basis	
Nyttekostnadsbrøk	0,19	-0,02	-0,17		
Nettonåverdi (millioner kroner)	29	20	12	høypris	
Nyttekostnadsbrøk	0,75	0,44	0,22		

NVEs beregninger viser at Ytteråa kraftverk er beregnet til å være marginalt ulønnsomt, før man har tatt hensyn til negative ikke-prissatte virkninger. Små endringer i inntekter og utbyggingskostnader kan bli avgjørende for om prosjektet blir lønnsomt eller ikke.

Ved en eventuell konsesjon til prosjektet vil det imidlertid være søkerens ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten til prosjektet.

NVE har behandlet konsesjonssøknadene til kraftverkene Bjøråa og Ytteråa parallelt. I dagens nett er det bare plass til produksjonen til det ene kraftverket. Våre beregninger viser at Bjøråa kraftverk vurdert som noe dyrere enn Ytteråa kraftverk. LCOE (energikostnad over levetiden) for Ytteråa er beregnet til 0,47 kr/kWh (usikkerhet i spennet 0,38-0,55 kr/kWh), mot 0,45 kr/kWh for Bjøråa (usikkerhet i spennet 0,37-0,53 kr/kWh). Energikostnaden over levetiden tilsvarer den verdien kraften må ha for at prosjektet skal få positiv nettonåverdi.

Begge prosjektene er i basis marginalt ulønnsomme, men de har noe ulik teknisk løsning for vannveien som påvirker terrenginngrep.

3.3 Naturmangfold

3.3.1 Naturtyper

Det er registrert en viktig naturtype innenfor prosjektets influensområde. Sør for planlagt inntaksområde er naturtypen rik edellauvskog (A-verdi) registrert. Det berørte området er en del av en større naturtype og inngår bare marginalt i prosjektets influensområde. Ifølge søknaden vil den ikke bli berørt av tiltaket.

Det ble ikke samlet inn mose- og lavprøver fra Ytteråa ettersom det ikke var fossesprutsoner i stryk/småfusser med noe fossesprut, eller bekkekløfter og bergvegger langs elva.

3.3.2 Arter

Prosjektets influensområde vurderes av søker til å ha liten til middels verdi for både terrestrisk og akvatisk biologisk mangfold. I det store og hele er NVE er enig i denne vurderingen.

Det er ikke registrert rødlistearter i prosjektområdet i dag. Det er registrert ål (EN – sterkt truet) nederst i naboelva Bjøråa. Det er derfor naturlig å tro at ål også kan forekomme i Ytteråa uten at vi er kjent med omfanget. Ved en eventuell konsesjon kan det vurderes avbøtende tiltak som utforming av inntak.

I følge Lakseregisteret er anadrom strekning i Ytteråa i utgangspunktet opp til om lag kote 30 . I følge kart er anadrom strekning i Ytteråa om lag 410 meter lang. Det er et minikraftverk i Ytteråa i dag. Dette kraftverket er så lite og utnytter en så liten andel av vannet at NVE vurderer at påvirkningen på vassdraget er veldig liten.

Det er ikke registrert noen laksebestand i Ytteråa, og sjørretbestanden anses til å ha moderat tilstand. I konsesjonssøknadsprosessen har det ikke fremkommet informasjon om at det er vesentlige fiskeinteresser i vassdraget. Etableringen av kraftverket vil redusere vannføringen på store deler av den anadrome strekningen, som er på om lag 410 meter ([Lakseregisterets](#)). Dette vil gi påvirkning på habitatet, og med etablering av kraftverket vil vi forvente at produksjonen av sjørret vil gå ned. NVE viser til at det er relativt stor oppdrettsvirksomhet i fjorden og nærområdene til Ytteråa. Den samlede belastningen for sjørret, gjør at selv små elver kan ha stor betydning som refugier for å avluse seg om sommeren og som oppvekstområder for sjørretunger. NVE mener derfor at Ytteråa sin anadrome strekning har en funksjon for sjørret. Et avbøtende tiltak for å ikke påvirke anadrom strekning er å flytte utløpet oppstrøms sjørretførende strekning og å øke minstevannføringen for å avbøte for fraføring av vann. Begge deler vil imidlertid påvirke lønnsomheten i prosjektet i negativ retning. Forholdet til anadrom fisk er vektlagt i NVEs samlede vurdering av tiltaket.

Gaupe (EN) og bjørn (EN) er rødlistearter som trolig kan opptre i området. Det er derimot ikke grunn til å tro at selve prosjektområdet er et viktig leveområde for disse artene.

Det er ikke kjent at det er utført registrering av fugl tidligere i influensområdet. Generelt er naturforholdene relativt ensartet og spennvidden i naturtypene er begrenset, noe som setter begrensninger i forhold til fuglelivet.

3.3.3 Vurdering etter naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Ytteråa kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12, samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8. Dermed kommer ikke føre-var-prinsippet i § 9 til anvendelse.

Vurderingen av de øvrige prinsippene om forvaltningsmålene (§§ 4 og 5), samlet belastning, avbøtende tiltak, utformingen av tiltaket og at det er tiltakshaver som bærer kostnadene, vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon, jf. §§ 10 til 12.

3.4 Landskap, friluftsliv og brukerinteresser

Hele den planlagte rørtraseen ble befart under NVEs befaring den 25. oktober 2018. Opprinnelig var den planlagt på østsiden av Ytteråa, og nær elva i største delen av vannveien, og vannveien skulle i sin helhet planlagt som nedgravd rør. I nedre del skal den ligge på samme sted som eksisterende rørgate. NVE var av den oppfatning at nedgravd rørgate i øvre del ikke er gjennomførbart med de store utfordringene terrenget gir i form av å være sidebratt, storsteinet, rasutsatt og til dels med fjell. Det var ikke mulig å forsere øvre del under befaringen. Om det likevel skulle kunne la seg gjøre å sprengne ned rørgata i planlagt trasé, vil det etter vårt syn medføre svært omfattende terrenginngrep som det blir svært krevende å sette tilbake til landskapsmessig god stand etter utbygging.

Tiltakshavers planendring i 2021 medfører at strekningen fra eksisterende dam til ny dam utføres som sjakt i fjell. På denne måten vil de redusere noe av terrenginngrepene. Total lengde på sjakten blir 370 meter. Søker uttaler at boreteknologien de siste årene har blitt mer tilgjengelig og konkurransedyktig, og at man på denne måten vil redusere terrenginngrep med påfølgende kostnader og usikkerhet.

Adkomst til inntaket i anleggsperioden løses ved å etablere en anleggsvei fra eksisterende vei sørvest for planlagt inntak. Lengde på veien blir om lag 330 meter. Denne strekningen beskrives av søker som mindre sidebratt og det er løsmasser på hele strekningen. Veien kan da etableres med minimalt med sprengning og stigningen på veien blir lav. Etter anleggsperioden vil adkomstveien til inntaket bli delvis revegetert, men den skal holdes treløst slik at det er mulig å komme til for tilsyn. Standard på veien i driftsfasen vil bli tilsvarende traktorvei.

NVE vurderer at de endrede planene er en bedre tilpasning til landskapet enn den opprinnelige planen med nedgravd rørgate hele veien. Ved det planlagte inntaket går elva i en dal med bratte sider. Inntaksmagasinet i seg selv vil slik sett ikke dekke et stort areal. Likevel mener NVE at etableringen av inntaket vil føre til et landskapsinngrep, blant annet med etableringen av anleggsvei inn til inntaket. Forholdet til terrenginngrep ses også i sammenheng med reindrift og deres bruk av området, se for øvrig kap 3.5. Forholdet til terrenginngrep og landskap tillegges derfor noe vekt i den samlede vurderingen av om tiltaket bør få konsesjon eller ikke.

3.5 Reindrift

Meatelen Sijte er imot utbygging i Ytteråa. Reindriften mener tiltaket må vurderes for konsekvenser for reindriften, spesielt beite og økonomiske konsekvenser. Da først kan de gi et faglig svar. Nå peker de på en rekke negative konsekvenser i form av tap og begrensninger i beiteland, forringelse av trekk, redusert produksjon og produktivitet m.m.

Søker forventer, på sin side, at tiltaket bare vil ha en liten negativ påvirkning for reindrift. De mener at de permanente inngrepene trolig vil ha liten skremseffekt for rein. Søker mener det må være opp til NVE/myndighetene å gi føringer i en eventuell konsesjon.

Under befaring kom det frem fra reindriften at de har en trekklei i området fra inntak og innover i dalen. De påpekte at atkomstveien til inntaket og selve inntaksdammen ville kunne lede rein til vannveien og ned på fylkesveien. Reindriftsutøverne var også engstelig for usikker is på inntaksdammen.

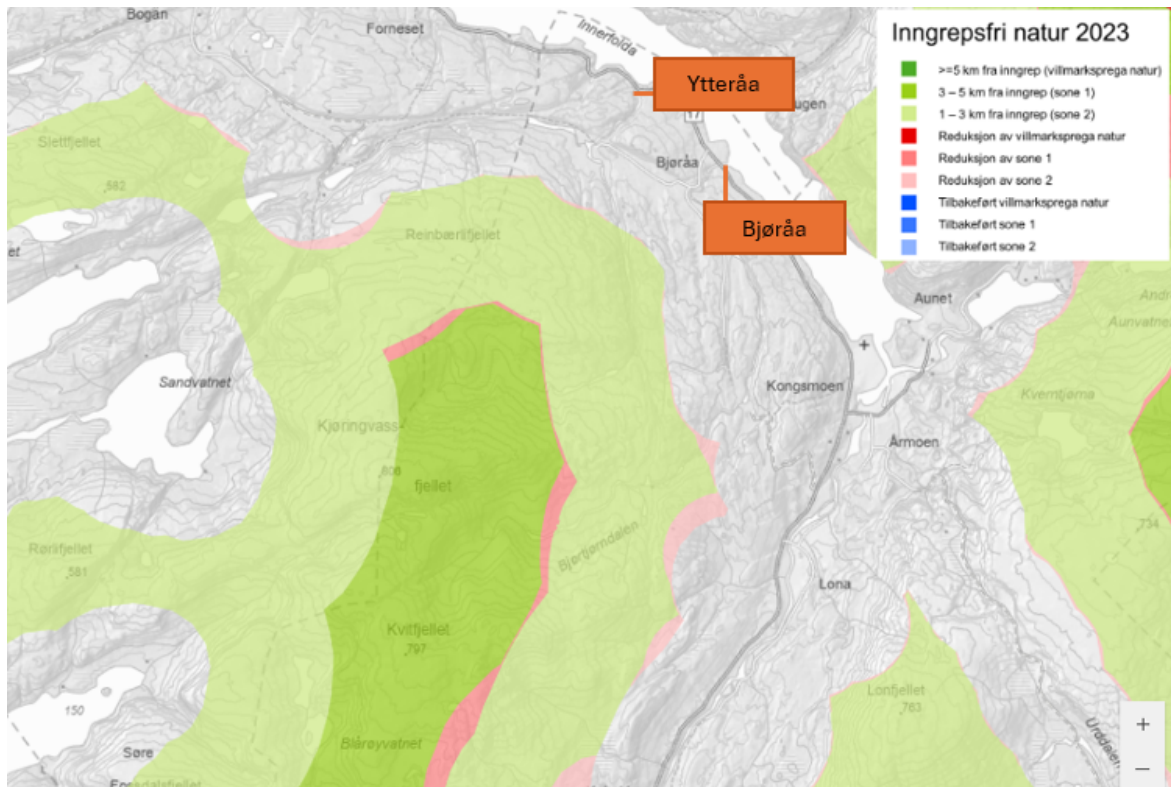
I konsultasjonen mellom NVE og Meatelen Sijte ble det tydelig at reinbeitedistriktet var bekymret for at tiltaket, og inntaket spesielt, vil påvirke en viktig trekk-/drivvei som finnes her. Et eventuelt inntak og atkomstvei dit vil kunne påvirke dette negativt. Rein vil da også kunne følge rørraseen ned til fylkesveien, med fare for påkjørsler.

NVE er enig med reindriften i at Ytteråa kraftverk vil kunne få konsekvenser for reindriften. Det er spesielt i øvre del av tiltaksområdet reindriften blir påvirket i form av inntak, inntaksdam og anleggsvei. Med planendringen vil derimot øvre del av vannveien gå i sjakt i fjell. Inntaket vil være det samme, men det vil ikke bli en rørgate som reinen kan følge fra inntaket og videre ned til kraftverket, siden den øverste delen av vannveien skal gå i sjakt. Likevel skal det etableres en vei inn til inntaket som etter anleggsvirksomheten skal ha traktorveistandard. NVE vurderer at denne kan påvirke reinens trekk og lede den mot fylkesveien i større grad enn i dag. Reinens naturlige trekk i området ved det planlagte inntaket vil også kunne bli endret ved at det etableres et nytt vannspeil. Et avbøtende tiltak kan være å bygge veiløst. Dette vil imidlertid ikke føre til vesentlig avbøtende effekt i og med at terrenngrepet i seg selv danner en åpen korridor som kan føre til at reinen ledes ut av området.

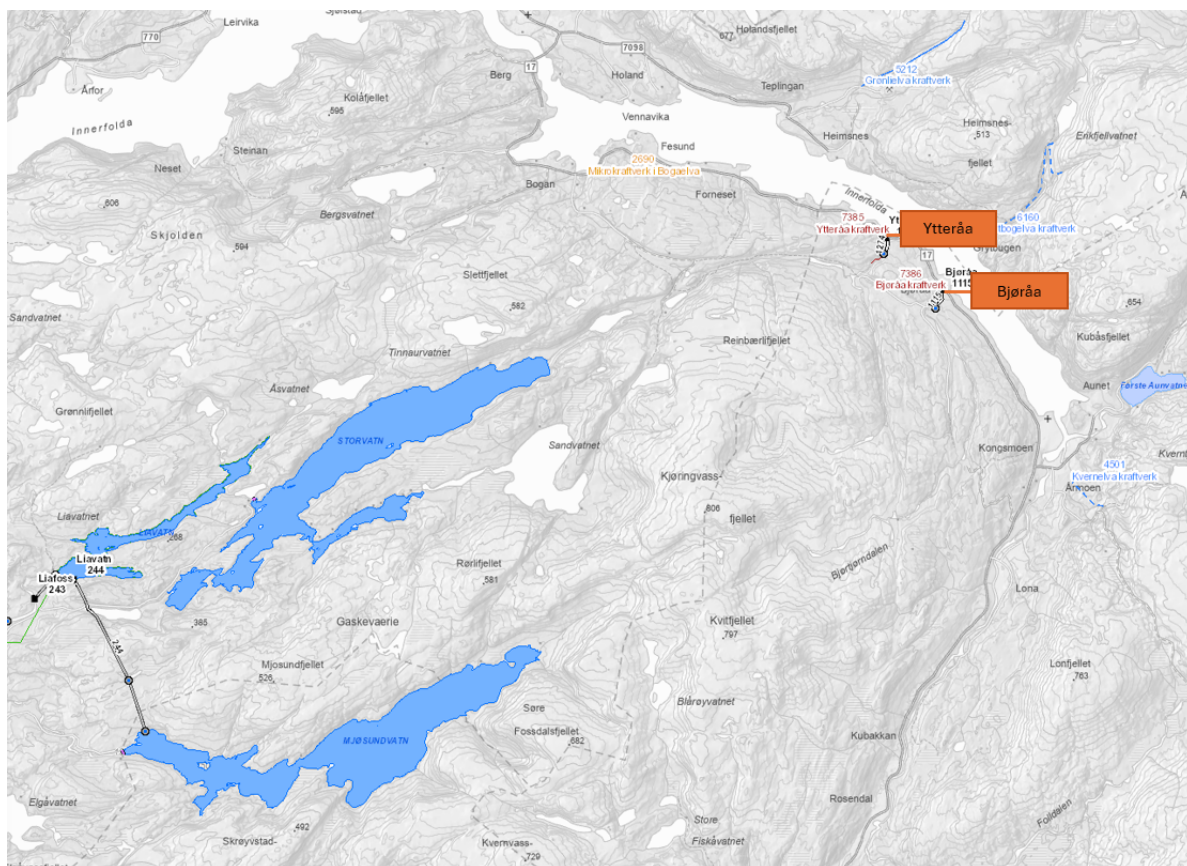
3.6 Samlet belastning for reindriften

Under konsultasjonsmøte fremmet Sametinget et ønske om at NVE foretok en samlet vurdering av belastningen i området for reindriften. Dette er blant annet årsaken til at NVE har behandlet konsesjonssøknaden til Ytteråa sammen med søknaden om Bjøråa kraftverk samlet.

Områdene sør for de omsøkte småkraftverkene er fortsatt preget av inngrepsfri natur (Figur 1). Det er reguleringsmagasin for vannkraftproduksjon i sørvest (Figur 2). Områdene i nedbørsfeltet til Ytteråa og Bjøråa brukes til tidlig høsvinterbeite, oksebeiteland/vårbeite og spredt høst vinterbeite (Figur 3). Det er spesielt en driv-/trekkvei ved det nye inntaket til Ytteråa kraftverk som er nevnt som den største utfordringen med denne konsesjonssøknaden. Men også for Bjøråa trekkes ny vei fram til inntaket som en mulig utfordring for reindriften.

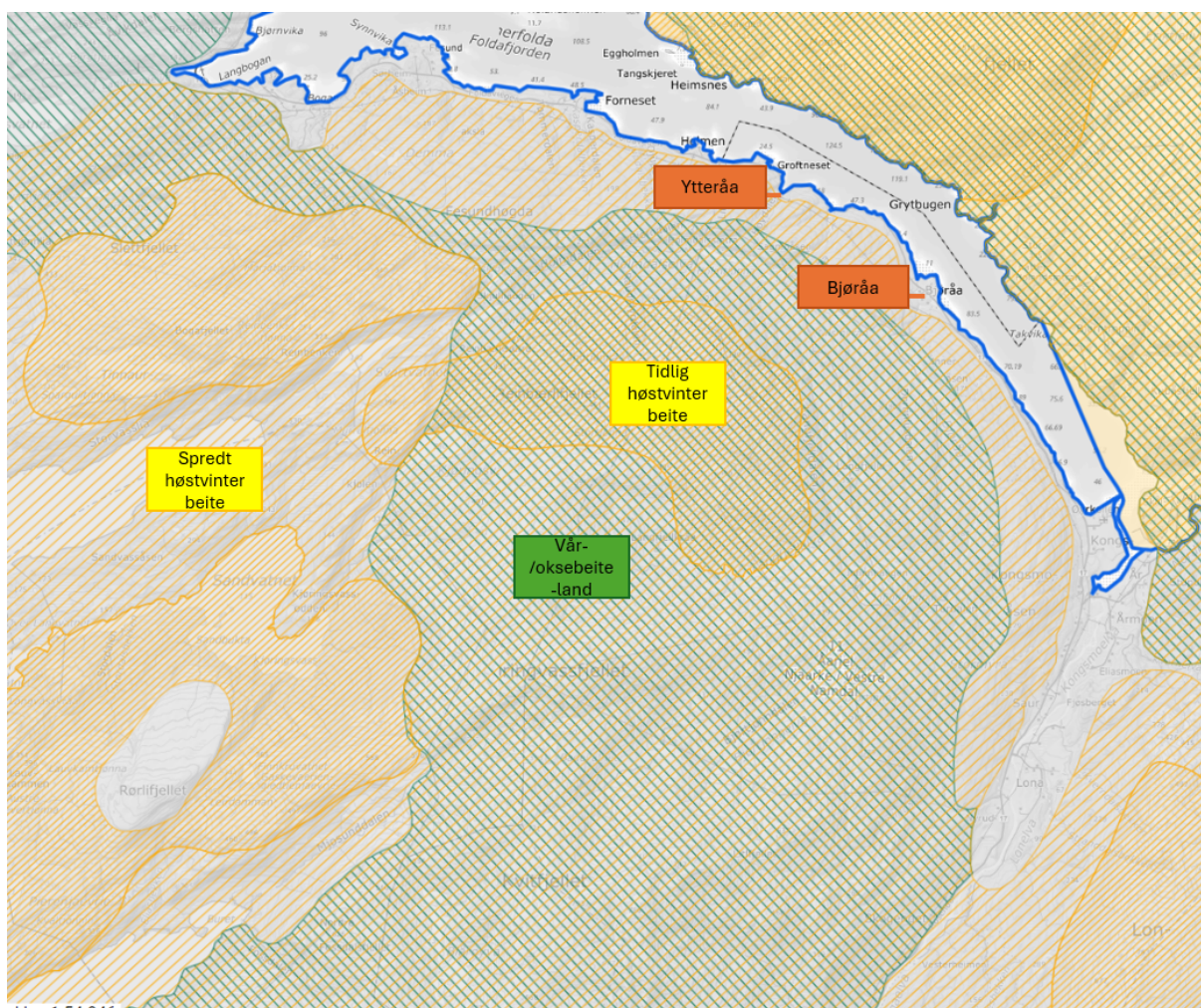
Figur 1: Endring i inngrepsfri natur i Norge fra 1988 til 2023 i området sør og vest for de omsøkte småkraftverkene. Røde deler av figurene viser tapte inngrepsfrie soner. (Kartet er hentet fra Miljøstatus, og er navnsatt av NVE).

Figur 2: Inngrep forårsaket av vannkraftsøyn i området sør for Innerfolda. (Kartet er hentet fra NVE-Atlas, og de omsøkte småkraftverkene er navnsatt av NVE).

NVE vurderer at den samlede belastningen med tekniske inngrep i denne delen av reinbeitedistriktet ikke er spesielt stor, noe de store inngrepsfrie sonene viser. En konsesjon til både Ytteråa og Bjøråa kraftverk vil redusere sonen for villmarkspreget natur noe, men reduksjonen av inngrepsfrie soner vil ikke være så stor at det er avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

For Ytteråa kraftverk vurderer NVE at det er etableringen av nytt inntak og vei til dette som potensielt utgjør de største utfordringene for reindriften. For Bjøråa er det den nye veien til inntaket som vurderes til å være den største utfordringen for reindriften. For begge kraftverkene vil anleggsfasen mest sannsynlig føre til at reinen unngår å bruke områdene. Vi legger her til grunn at anleggsfasen vil kunne starte relativt tidlig på våren, og fortsette utover høst og vinter når området benyttes som beite. Det er mulig å stille krav om når anleggsdrift kan tillates for å redusere ulempen. Dette vil imidlertid øke anleggsperioden noe. I driftsfasen er den største ulempen at det kan bli noe økt ferdsel inn mot inntaksområdene for ettersyn og rensking av inntak. Etablering av to kraftverk vil etter NVE sitt syn øke den samlede belastningen i denne delen av reinbeitedistriktet noe. Ytteråa kraftverk vil gi nye inngrep utover det som finnes i dag siden inntaket med vei etableres lengre inn i reinbeitedistriktet. For Bjøråa er det i hovedsak vei som utgjør den største ulempen. NVE legger noe vekt på den samlede belastningen for reindriften og noterer seg at reindriften mener etableringen av Ytteråa kraftverk gir størst ulemper av de to omsøkte kraftverkene.

Figur 3: Reinbeitedistrikt Åerjel Njaarke/Vestre Namdals årsbeite i området sør for Ytteråa og Bjøråa. (Kartet er hentet fra NIBIOs Kilden og områdene/beitene er navnsatt av NVE).

3.7 Flom, ras og skred

Området ligger innenfor aktsomhetsområde for kvikkleire. Det er også registrert noen aktsomhetsområder knyttet til løsmasseskred. I forbindelse med byggingen av kraftverket vil rasutsatte områder kunne bli påvirket. Ved en ev. konsesjon forutsettes det at det gjøres tiltak for å forhindre økt fare for ras langs Ytteråa under bygging og i driftsfasen.

NVE mener det er behov for mer dokumentasjon for å sikre at tiltaket verken kan bli utsatt for eller vil utløse skredhendelser. NVE mener at søker må gjennomføre en lokal skredfarevurdering knyttet til inngrepene. NVE viser til at tiltaksområdet ligger under marin grense. Om det blir gitt konsesjon må Ytteråa Kraftverk AS dokumentere at anlegget kan bygges med tilstrekkelig sikkerhet mot kvikkleireskred. Om det er nødvendig for å dokumentere sikkerhet, må konsesjonær gjennomføre naturfareutredninger før ev. detaljplan sendes inn.

Det er ingen bebyggelse langsmed elva på den berørte strekningen, det er derfor ikke utført flomkartlegginger på utbygd strekning. Ved en ev. utbygging vil det imidlertid vært viktig å etablere inntaket med tilstrekkelig flomoverløp for å hindre oppstuvning.

3.8 Samfunnmessige fordeler

En eventuell utbygging av Ytteråa kraftverk vil gi 6,6 GWh i et gjennomsnittså. Tiltaket vil være et bidrag til utbygging av ny, fornybar energi. Det omsøkte tiltaket kan gi inntekter til søker og grunneier og vil generere skatteinntekter.

NVEs beregninger viser at prosjektet har negativ nåverdi i basis med de produksjonskostnadene fremlagt av søker. NVEs prisbaner for kraft er lagt til grunn i beregningene, og tiltaket vil ikke være lønnsomt med mindre man legger en høy prisbane og lave investeringskostnader til grunn.

3.9 Oppsummering

Oppsummeringstabell for Ytteråa kraftverk			
Tema	NVEs vektlegging	NVEs vurdering	Avbøtende tiltak
Prissatte virkninger			
Fornybar kraftproduksjon	Liten	6,6 GWh/år i ny fornybar kraftproduksjon. Nettonåverdi beregnet til -1 millioner kroner. Ytteråa er vurdert som marginalt ulønnsom i basis.	
Nettkapasitet	Middels	Kapasitetsproblemer i nettet fører til en konflikt med det konsesjonssøkte Bjøråa kraftverk.	Bjøråa kraftverk har plass i nettet, mens tilknytning til nettet for Ytteråa kraftverk vil kreve nettoppgradering beregnet til 3 til 4 millioner kroner.
Ikke-prissatte virkninger			
Reindrift	Middels	Terrenginngrep i forbindelse med inntak og vil påvirke reinbeitedistriktet negativt. Den samlede belastningen øker noe.	God dialog med reindriftsutøverne for å avklare ev. anleggsfasen vil avbøte noen av de negative konsekvensene
Anadrom strekning i Ytteråa	Stor	Anadrom fisk bruker Ytteråa til reproduksjon. Konsesjon til Ytteråa vil redusere betydningen av den anadrome strekningen.	Aktuelle avbøtende tiltak er å flytte kraftstasjonen lenger opp og øke minstevannføringen, men disse tiltakene vil forverre prosjektets lønnsomhet.
Landskap og terrenginngrep	Middels	Terrenginngrep ved sjakt i fjell i øvre del av vannvei, nedgravd rørgate i nedre del, nytt inntak, adkomstvei og ny kraftstasjon.	Planendringen med sjakt for den øvre delen av vannveien gjør inngrepet i landskapet noe mindre enn opprinnelig søknad.
NVEs samlede vurdering/konklusjon: NVE har lagt vekt på at utbyggingen vil føre til noe landskaps- og terrenginngrep. Inngrepene vil gi ulemper for reindriften både i anleggs og driftsfase, og samtidig øke den samlede belastningen for			

reindriften noe. Kraftverket vil påvirke en anadrom strekning på 410 m. Konsekvensen er at elvestrekningen vil fremstå som et dårligere habitat for reproduksjon og som leve- og oppvekstområder, særlig for sjørret. Selv om Ytteråa ikke er en stor elv, vil den anadrome strekningen kunne være viktig for fisk.

Etter NVEs syn står ikke de negative konsekvensene ved en utbygging av Ytteråa kraftverk i et rimelig forhold til den estimerte kraftproduksjonen. Tiltakets påvirkning på reindrift, anadrom fisk og landskap er hver for seg ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet, men den samlede påvirkninger veies ikke opp av fordelene med 6,6 GWh ulønnsom energiproduksjon. NVE legger i denne forbindelse vekt på at prosjektet har svak lønnsomhet og i liten grad kan bære det samlede ulempene av tiltaket.

4 NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Ytteråa kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt. Etter vår vurdering vil skadene og ulempene for allmenne og private interesser være større enn fordelene ved tiltaket.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

I og med at avslaget er begrunnet ut fra vurderinger av reindrift, landskap, anadrom fisk og prissatte virkninger, vurderes ikke de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 og §§ 10 til 12. Det samme gjelder med vurderingen etter vannforskriften § 12.

5 Referanser

NIBIO Kilden (2024): URL: [Kilden - reindrift \(nibio.no\)](https://kilden.nibio.no) [Lesedato: 9. september 2024]

NVE-Atlas (2024): URL: [NVE Vannkraft utbygd og ikke utbygd](https://atlas.nve.no) [Lesedato: 9. september 2024]

Miljøstatus (2024): Inngrepsfri natur. URL: [Inngrepsfri natur \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no) [Lesedato: 9-september 2024]

6 Vedlegg

Kart over tiltaksområdet (kartene er hentet fra søknaden):

